

Spectaculair Kabuki-theater: Een traditie van zeven eeuwen

"Die Japanners zijn net motortjes. Het gaat van roetsj, roetsj, en dan staat er weer een heel ander decor", fluistert een meisje in de zaal haar buurvrouw toe. Niet denigrerend, maar vol ontzag. En inderdaad, voor je het weet wisselt op het toneel de plaats van handeling. Net zo mooi en kleurrijk als de vorige, maar totaal anders. De kostuum- en make-up wisselingen schijnen net zo vlug te gaan, maar om dat te zien moet de uiteindelijke voorstelling afgewacht worden. De Dagkrant was aanwezig bij een repetitie en daar droegen de acteurs vrijetijdskleding of losjes omgeslagen kimono's. Ook bewaarden ze de acrobatische toeren en sprongen voor de première. Naar desondanks was aan de repetitie te zien dat het een flitsend geheel gaat worden. Als tijdens de repetitie een van de acteurs toch een geweldige sprong maakt, klappen de enkele (voornamelijk Japanse) toeschouwers hartelijk. De sfeer is heel ontspannen, ondanks al de zaken die nog verkeerd gaan. Zo is de belichting nog lang niet wat hij wezen moet en vallen er opeens bloemen uit de lucht. Zonder in paniek te raken en zeer snel lossen de Japanse technici dat op. In no-time zitten de bloemen weer waar ze horen, op de balk boven het toneel.

SCHOENEN

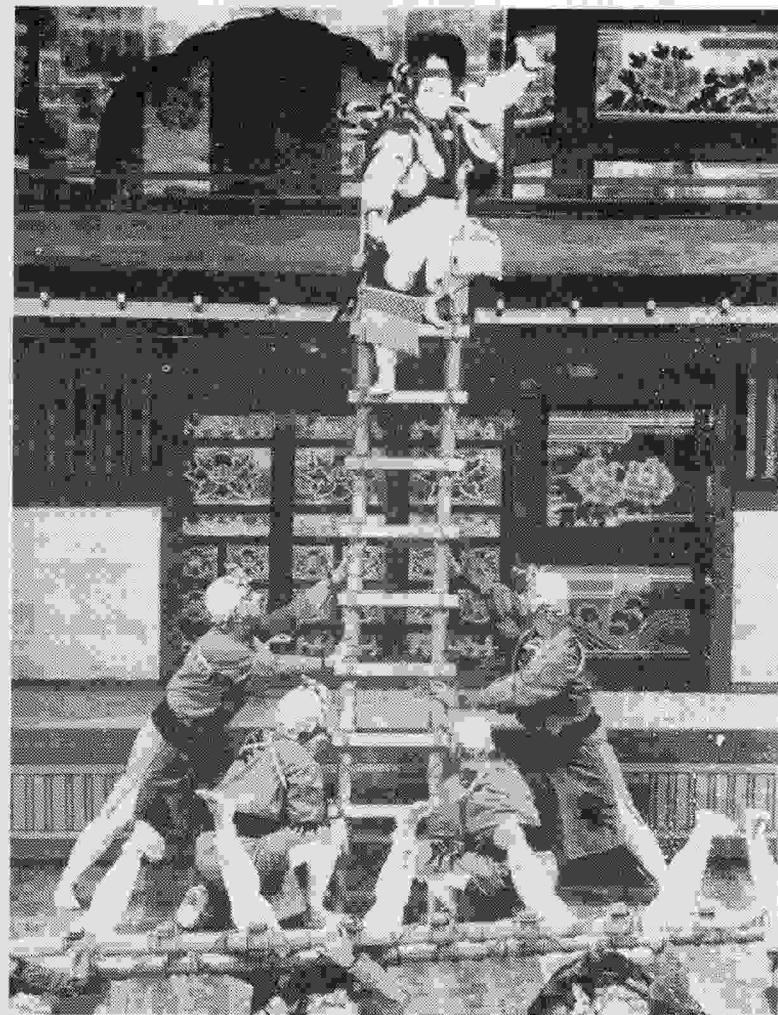
Flora Verbruggen is een van de begeleiders van deze groep, die de naam van de belangrijkste acteur draagt: Ennosuke Ichikawa III.

Zij is op verzoek van het Holland Festival naar Berlijn geweest om het gezelschap te zien optreden en kwam enthousiast terug. "Ik ben geen deskundige hoor", zegt ze. "Nadat ik uit Berlijn kwam, heb ik wat boeken over het Kabuki-theater gelezen en heb ik hier en daar wat vragen gesteld". Ze legt uit waarom de spelers niet met schoenen aan op het voorste gedeelte van het toneel komen. "Dat deel van het toneel staat voor de Japanners symbool voor de tatami. Dat zijn de rieten matjes die ze thuis ook hebben, en daar lopen ze er ook niet met schoenen op. Dat heeft niets met religie te maken; het is een ritueel. Als er iemand dood gaat, wordt zijn lichaam op een tatami gelegd en naderhand wordt die tatami vernietigd. Je ziet dat ook de technici voordat ze op het toneel komen hun slippers uit doen." Ook de Nederlandse begeleiders respecteren die gewoonte.

HOOGTEPUNTEN

Verbruggen vertelt dat de produktie, die het Ensemble Ennosuke Ichikawa III hier brengt, hoogtepunt bevat van het origineel. Het eigenlijke stuk duurt ongeveer tien uur en ook in Japan is het de gewoonte dat er slechts enkele scènes uit gespeeld worden. Het stuk heet 'Yoshitsune Senbonzakura', hetgeen 'De duizend kersenbomen van Yoshitsune' betekent. Net als de meeste Kabuki-toneelstukken is ook dit oorspronkelijk geschreven voor het poppentheater. Het verhaal speelt zich af

Ennosuke Ichikawa III heeft de hoogste sport van de ladder bereikt.

in het Japan van de 12e eeuw en er zijn in totaal 37 (!) acteurs op het toneel. Daarnaast zijn er ongeveer twaalf musici bij de produktie betrokken. Zij zitten achter een huisje dat op het toneel is neergezet. Vanaf de bühne loopt er een lange loopplank aan de zijkant de zaal in. Daar komen de acteurs op. In het Japans heet die uitloop 'Hanamichi', dat staat voor 'de bloemenweg'. Bij optredens in Japan is het de gewoonte dat het publiek de bloe-

men voor de acteurs op die uitloop gooit.

POPULAIR

Kabuki is de meest populaire theatervorm in Japan. Het was en is het amusement bij uitstek voor de bevolking op het platteland en in de steden. De wortels van deze vorm liggen in het begin van de 16e eeuw. Oorspronkelijk waren Kabuki-spelers

Zie verder pag. 2

Krisztina de Châtels cirkelvormige 'Föld' in kerk

Krisztina de Châtel brengt vanaf maandag 24 juni in de Amstelkerk de produktie 'Föld' op muziek van Philip Glass. Aarde, 'Föld' in het Hongaars, staat symbool voor de natuur en speelt een belangrijke rol in deze produktie. Een enorme berg aarde dient als 'decorelement' en begrenst het speelvlak. De zes dansers gaan in 'Föld' een confrontatie aan met deze natuurlijke barriade. Ook in vorige produkties van Krisztina de Châtel werd de ruimte afge-

bakend. In 'Forgo' bepaalden lichtbanen de strakke patronen van de dans. Aarde betekent een nog extremere inperking van de bewegingen, vertelt Krisztina de Châtel tijdens een gesprek dat plaatsvindt in de Amstelkerk. In 'Föld' werkt De Châtel samen met de beeldend kunstenaar Konrad van de Ven. Het basis idee voor 'Föld' behelsde volgens Van de Ven het creëren van een fysieke belemmering, die een sterke invloed op de bewegingsvormen moest hebben. In de Hortus Botanicus

experimenteerde de groep met bewegingsvormen, die voortvloeien uit de weerstand die een berg aarde oplevert. "Dit resulteerde in een cirkelvormige choreografie", vertelt De Châtel. "Ik vind de cirkel een prachtige geometrische vorm. Binnen de dans wordt dit cirkelidee met variaties doorgezet. De cirkel als basisvorm voor de choreografie maakte de keuze voor muziek van Philip Glass vanzelfsprekend", vertelt De Châtel. "Zijn compositie 'Another look at Harmony, Part IV' is heel wervelend, opzwepend en inspirerend".

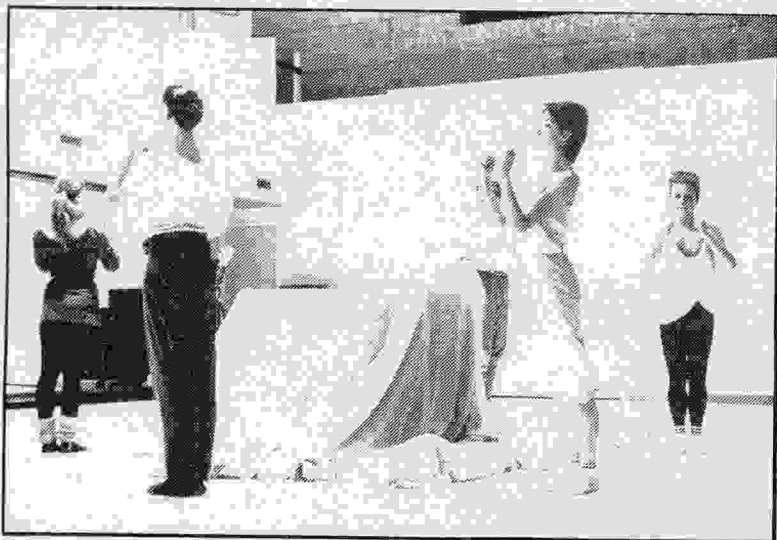
PITTIG EN KRACHTIG

Over de choreografie zegt De Châtel dat deze qua bewegingen heel krachtig is. Vergelijkingen met het meer afstandelijke werk van Lucinda Childs zijn volgens De Châtel overdreven. Beiden werken volgens minimale bewegingsprincipes maar De Châtel zegt dat zij daar door een sterke uitstraling iets aan toe wil voegen. De bewegingen van haar dansers, twee mannen en vier vrouwen, zijn intens, pittig en krachtig. Ze legt uit waarom ze volgens strakke patronen werkt: "De ruimtelijke orde boeit mij. Ik ben zelf een chaotisch mens. Aarde is bijvoorbeeld behoorlijk beladen materiaal, waar ik een orde in wil scheppen. Zo bedwing

ik de chaos in mijzelf".

De Châtel merkt op dat 'Föld' in wezen niet anders is als eerdere produkties. "De bewegingen blijven strak, ook al gebruik ik geen esthetisch object, maar een berg zand. Mijn dansers zijn geen wormen ofzo". De Châtel koos voor 'Föld' de Amstelkerk als locatie vanwege het ruimtelijke karakter ervan. "Door mijn projecten bij Bewth ben ik vertrouwd met kerken en andere speelplekken dan theaters. Een kerk roept een serene sfeer op. In kerken zijn de mensen gewoon stil". De typische kerksfeer zal benadrukt worden door een koor dat de muziekcompositie van Glass live uitvoert. 'Föld' is de vierde choreografie die De Châtel op muziek van Glass zet. De vrij onbekende compositie 'Another look at Harmony, Part IV' werd eerder, tijdens het Holland Festival van 1977 ten gehore gebracht. Het koorwerk wordt nu uitgevoerd door het tot 16 mensen versterkt vocaal-ensemble 'Tammam' van Peggy Larson en Rokus van de Heuvel, orgel. De muzikale leiding is in handen van Henk van der Meulen die ook het koor dirigeert. (jve)

'Föld' van Krisztina de Châtel: 24 t/m 29 juni, Amstelkerk. Aanvang 22.00 uur.

De zes dansers van de dansgroep Krisztina de Châtel tijdens een repetitie. (foto: Tony Thijs)

Media/Meningen

La la la "Human Steps heeft door de uitvoering een kracht waar niet aan voorbij is te gaan, hoe eenvoudige (en daardoor voorspelbaar) vorm en inhoud ook uitvallen". Met deze korte typering verwoordt het Haarlems Dagblad ongeveer de mening van de Nederlandse danskritiek na het zien van de Canadese dansgroep La la la Human Steps. De krant vervolgt zelf: "...handelt niet zachtzinnig. Even stevig als de mengeling van dans-acrobatiek, contactimprovisatie, break-dancing, electric boogie en andere stevige lichaamsbeweging uitvalt, klinkt ook de muziek, van geluidsband en live met vervormde zang en gitaar. De sound is hard maar onmiskenbaar met een gevoelige achtergrond, zoals de hardvochtige omgangsvormen in de gedanst duetten en trio's ook alleen maar een vorm zijn om te getuigen van een behoefte aan tederheid en liefde". Het Algemeen Dagblad maakt enig voorbehoud bij het programmeren van Human Steps in theater Bellevue: "Maar voor hetzelfde geld past La

la la Human Steps onder de noemer aangeklede garagerock of- maar daar is het Holland Festival niet voor - in de discotheek iedereen opzij te schuiven en eens lekker uit je bol te gaan. De krant vindt de voorstelling van de Canadese dansgroep van een mager artistiek niveau: "Elke nuancerings in kleur en volume ontbreekt, de bewegingen herhalen zich te vaak, de aankleding van de voorstelling mist de juiste smaak".

Als enige krant gaat NRC/Handelsblad dieper in op de danselementen. "Iedereen doet alles en dat is in 'Human Sex' niet gering. Lichamen smijten zichzelf horizontaal rond hun as draaiend in de lucht en worden of op het allerlaatste moment door een partner opgevangen of vallen plat op de grond of boven op een ander lichaam. Partners liften elkaar en springen razendsnel over elkaars bewegende torso's en ledematen. Zonder speciaal te kijken, laat men zich achterover vallen in het volste vertrouwen dat er iemand op tijd zal arriveren om de val op te vangen (...) De zeer exacte en precies uitgevoerde bewegingen hebben tegelijkertijd een wonderlijke elastische en ontspannen losheid. Handen, armen, hoofd, heupen, kortom alles wat er aan en in een lichaam zit, schokt en flitst heen en weer, benen maaien door de lucht,

voeten trippelen licht in het rond". Maar ook NRC/Handelsblad vindt de totale produktie "wisselvallig" en "het bewegingsmateriaal wordt zodanig vaak herhaald dat de impact ervan na ruim vijf kwartier toch afneemt". Het Parool is het meest enthousiast over Human Steps: "La la la adembenemd". De recensent vraagt zich af: "Wat te doen als je het gevoel bekruipt, dat woorden tekort schieten?" Een opgetogen beschrijving volgt: "Het blijft een poging tot beschrijving van deze sensationele groep, maar ik doe ze er tekort mee. Het is onbeschrijflijk".

HOOGTEPUNT

Mauricio Kagels 'Aus Deutschland' heeft zondermeer de zinnen gestreeld. Na het opgewonden commentaar van de Volkskrant (gisteren in deze rubriek) volgt NRC/Handelsblad met een zo mogelijk nog imponerender recensie: "De eerste uitvoering in concertvorm met overigens wel degelijk theatelementen, betekende een absoluut hoogtepunt in het Holland Festival, geen twijfel mogelijk". De nu volgende citaten spreken geheel voor zich: "In geen enkel ander werk heeft Kagel zulke langdurige scènes van grote schoonheid geschreven, zonder zoet in bitter te vergallen, schoonheid zonder dubbele bodem, zonder bizar

neveneffect. Wel put Kagel schoonheid uit het bizarre, want anders zou hij geen Kagel zijn". En: "Ondanks de voorkeur voor ritmisch metrische starre repeterende toontjes in de toetseninstrumenten, biedt hij een opmerkelijke hang naar het zwevend rapsodische voor wat de grote lijnen betreft. Een schuwe schoonheid, zeker geen stralende diamantenpracht, maar zoals het milde maanlicht, zwevend, een muziek van zuchten, van schoonheid in verwondering". Nog één dan: "Aus Deutschland' ontplooft bij tijd en wijle een woeste kracht, de duistere driften van de romantiek en verwijst zelfs zijdelings naar het schandelijke Duitse twintigste eeuwse heden. Maar de opera is voor mij toch in de eerste plaats een uiting geworden waarin poëtische schepingskracht boven spitsvondigheden uitstijgt en met name in de koorscènes van een bijkans hallucinerende hypnotische schoonheid is". (ol)

RECTIFICATIE

In de Dagkrant van 19 juni waren de Media/Meningen-citaten over 'RA' niet afkomstig uit Het Parool, maar uit het Algemeen Dagblad. Zoals een dag later door ons ten onrechte is gesuggereerd, waren de citaten betreffende Marie Chouinard niet van het Algemeen Dagblad, maar van Het Parool.

PREMIERES

Zaterdag 22 juni:
* Mauricio Kagel, 'Carte Blanche', Concertgebouw, 20.15 uur (eenmalige voorstelling)
* Dramaten, 'Kung Lear', Stadsschouwburg, 20.15 uur
* Kabuki, 'De duizend kersenbomen van Yoshitsune', RAI-Congrescentrum 19.30 uur
* Muziek en dans uit Bali, Tropeninstituut, 20.15 uur

Zondag 23 juni:

* Mauricio Kagel, diverse stukken waaronder een compositie-opdracht van Holland Festival, Concertgebouw, 20.15 uur (eenmalig)

FESTIVALCAFE

Vanavond praat Jeanne Roos in het Festivalcafé vanaf 24.00 uur met Gunilla Palmstierna-Weiss. Jeanne Roos is journaliste en Gunilla Palmstierna-Weiss de vaste medewerkster van Ingmar Bergman. Zij ontwerpt decors en kostuums en is scenografe. Zondagmiddag leest Greg Gatenby voor uit eigen werk, opnieuw in het Festivalcafé. Dit in het kader van de Canadese literatuurmiddagen. Hij begint om 16.00 uur. Zondagavond praat Freek de Jonge met 'RA'-regisseur Thom Sokoloski over het Egyptische ritueel 'RA'. Het Festivalcafé is dan geopend van 23.00-01.00 uur. Het Festivalcafé is te vinden in de Palonzaal van Bellevue aan de Leidsekade. De toegang is gratis.

Vervolg van pag. 1

altijd vrouwen. De voorstellingen waren niet gespeend van erotiek en dat leidde tot prostitutie. In 1629 besloot de regering daarom alle vrouwen van het Kabuki-toneel te verbannen, niet om de immoraliteit te voorkomen, maar om ongeregelde heden te vermijden. Zeer jonge mannen volgden de vrouwen op. Maar opnieuw was prostitutie het gevolg. De edelen streden onder elkaar om de favorieten, waarop de regering besloot alleen nog maar volwassen mannen met afgeschoren voorhoofdhaar toe te laten tot het Kabuki-toneel.

Het Kabuki-theater kent twee vormen: Sewamono en Jidai-mono. Het stuk dat hier gespeeld wordt is Jidai-mono, wat inhoudt dat het een historisch verhaal is. De meest voorkomende onderwerpen van jidai-mono zijn intriges over generaals, hun volgelingen en edelen uit vervlogen tijden. Het hoogtepunt van jidai-mono stukken lag in het midden van de 18e eeuw. De meeste van deze verhalen werden geschreven voor het poppentheater (Bunraku) en het Kabuki-theater heeft zowel de teksten als de bijbehorende muziek ingelijfd. Achter de belangrijkste acteurs zijn

soms zwarte schimmen te ontdekken. Kleine mannen, van top tot teen in het zwart gekleed, met zelfs voor hun gezicht een zwarte doek om aan te duiden dat zij niet gezien hoeven te worden, lopen achter de acteurs. Zij veranderen haast onzichtbaar iets aan hun kostuums of zetten krukjes neer, zodat de acteurs in statische scènes even kunnen zitten. In de zaal staan enkele camera's opgesteld; de NOS neemt de voorstelling op om hem op 26 juni uit te zenden. Een Japanse begeleider stelde de cameramannen posities voor, maar die volgden ze niet op. "Ze willen vooral close-up opnames, omdat ze weten dat de make-up zo bijzonder is", zegt de Japanse begeleider. Hij betreurt dat, omdat voor de Japaners de balans in de voorstelling belangrijker is. Er moet een bepaald harmonie in het totaalbeeld zijn. Alle scènes worden gestileerd uitgebeeld. Zo zijn bij een vechtsceene de bewegingen van veel groter belang dat de vraag of de één de ander neersabelt.

HIERARCHISCH

Het Ensemble Ennosuke Ichikawa III heeft een sterk hiërarchische structuur. Dat wordt heel duidelijk wanneer de groep na de repetitie een foto laat nemen. Ennosuke Ichikawa

III zit midden voorin, zijn vrouw naast hem. De belangrijkste spelers mogen op één lijn met hem zitten en hoe onbelangrijker het groepslid, hoe meer hij naar achteren moet staan. Ennosuke Ichikawa III stamt af van een oud en belangrijk acteursgeslacht. Het is aan hem af te zien, dat hij gewend is met veel respect en egards behandeld te worden. Hij kreeg zijn voornaam pas in 1962 van zijn grootvader Ennosuke II. Die vond dat hij toen pas bewezen had de veelzijdigheid en virtuositeit te bezitten, die van de drager van deze naam wordt verwacht. Behalve acteur is hij ook regisseur en dramaturg van het gezelschap. De naam Ennosuke wordt al 115 jaar in de familie bewaard, maar de meeste Japanse kunstenaarsfamilies kunnen hun hoge artistieke niveau slechts handhaven door zeer getalenteerde leerlingen van buiten de familie op te nemen en te adopteren. Nummer III, die zijn kabuki als volkstheater wil zien, verrijkt het met spectaculaire ensceneringen waarbij hij 'chunori' (vlieg-trucages), snelle kostuumwisselingen en acrobatiek gebruikt. Dat belooft dus wat te worden vanavond en morgenavond in het tot twee maal toe uitverkochte RAI Congrescentrum. De voorstellingen beginnen om 19.30 uur.

Het ensemble voor Chinese muziek uit Beijing verzorgt maandag en woensdag twee concerten in het Tropeninstituut. Daarin zullen zowel klassieke muziek vanaf de tweede eeuw, volksmuziek uit de Sung-, Ming-, en Chingperiode (960-1911) en moderne kunstmuziek te horen zijn. Deze muziek wordt uitgevoerd op traditionele Chinese muziekinstrumenten als de cheng en ch'in (citers); erh-hu (viool), p'i-p'a (luit), yang-ch'in (hakkebord), sheng (mondorgel) hsiao (rechte bamboefluit) ti-tzu (bamboe dwarsfluit), kuan-tzu (hobo) en verschillende percussie-instrumenten, zoals trommels, gongs, bekkens en houten kleppers. Alle composities dragen een poëtische of beschrijvende titel zoals 'de tijger laat zijn tanden zien'.

COLOFON

De Dagkrant is een uitgave van de Stichting Holland Festival, Paulus Potterstraat 12, 1071 CZ Amsterdam 020-623320/622145

REDACTIE

Jacquine van Elsberg
Ove Lucas
Saskia Maas
(SvdJ, Utrecht)

EINDREDACTIE

Elly Lammers

TYPEWERK

Irene de Groot

LAY-OUT EN DRUK

Coöperatieve Drukkerij P.E.T. n.a.

**DE VOLKSKRANT. HET MEEST INFORMATIEVE
OCHTENDBLAD VAN NEDERLAND.**

13.00-13.05 NWS. V DOVEN/SLECHTHORENDE

18.15-18.20 NWS. V. DOVEN/SLECHTHORENDE

18.30 SESAMSTRAAT - Aflevering uit de speels-educatieve reeks voor peuters en kleuters. Met onder andere Kermit, de kikker, Ienke Mienke, Bert en Ernie, Lex Goudsmit, Sien Diels, Pino en Tommie.

18.45 (TT) JEUGDJOURNAAL - Aflevering uit de nieuwsrubriek voor scholieren. Presentatie: Leoni Jansen of Robert ten Brink. Verslaggeving: Marga van Praag.

19.00 NIEUWS - Vooraf (18.54) en daarna (19.05): Loeki en reclame.

19.12 POLITIEKE PARTIJEN - In de zendtijd voor politieke partijen een programma ten behoeve van de VVD.

19.22 VAN GEWEST TOT GEWEST - Informatie uit de regio. ■ De onderwerpen die in deze aflevering worden behandeld gaan (onder voorbehoud) over: 1. „Kunst aan de dijk in Kortenhoeft”. 2. „Tour d’Jsselmeer”, een film van Huub Mans. 3. „Brug tussen niets en nergens”, een onderwerp gemaakt door Wil de Jong. 4. „De oplossing”. - In Nederland vormt het mestoverschot en de zure regen een flinke bedreiging voor het milieu. Vele knappe koppen buigen zich over dit probleem. In dit item van de rubriek over regionale zaken komt M. Mulder uit Ommen aan het woord. Deze gepensioneerde heer meent dat hij een uitvinding heeft gedaan waarmee in één klap beide problemen kunnen worden opgelost. Hoe de uitvinding van de heer Mulder precies werkt, probeert hij aan verslaggever Thijs Zijda uit te leggen.

20.00 HOLLAND FESTIVAL 1985 - „De duizend kersenbomen van Yoshitsune”, uit te voeren door het Japans Kabuki-theater, rechtstreeks vanuit het RAI-Congrescentrum te Amsterdam. Productie- en regie-assistente: Riek ter Haar. Productie: George van Breemen. Regie: Klaas Rusticus. ■ Kabuki is de populairste theatervorm in Japan. Het kan gezien worden als een combinatie van een boeddhistische festivaldans met volksdansen, pantomimes en instrumenten als fluiten, gong en trommels leverde, sinds het begin van de zeventiende eeuw, een aparte vorm van theater op. Grote Japanse steden als Kyoto, Osaka en Edo (het tegenwoordige Tokio) beschikken over oude Kabuki-theaters, waarin twee keer per dag een voorstelling wordt gegeven. „Yoshitsune senbonzakura”, vertaald als „De duizend kersenbomen van Yoshitsune”, is niet alleen één van de bekendste repertoirestukken, het is ook per definitie geschikt om in het buitenland te laten zien. Het bevat alle elementen die zo typisch zijn voor de Kabuki-kunst. Het is een historisch stuk, dat in 1747 door Takeda Izumo, Miyoshi Shoraku en Namiki Senryu oorspronkelijk werd geschreven. Oorspronkelijk is het stuk bedoeld voor de zogenaamde Bunraku-marionetten. Toen het werk enorm succesvol bleek, werd het aangepast voor Kabuki. Rechts op het podium zit een verteller, die het verhaal af en toe toelicht en van commentaar voorziet, net als bij het marionetten-theater. De belangrijkste rollen worden vertolkt door Ichikawa Ennosuke III, de leider van de groep. Hij is een telg uit de beroemde Ichikawa-familie en is representant van de derde generatie, die speelt volgens de technieken van Ennosuke. Hij wordt thans beschouwd als één van de meest veelzijdige jonge Kabuki-acteurs.

22.30 JOURNAAL EN WEEROVERZICHT - Vooraf (22.22): Loeki en reclame.

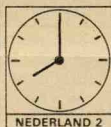
22.45 DEN HAAG VANDAAG - Aflevering van de parlementaire rubriek.

23.00-23.05 NWS. V. DOVEN/SLECHTHORENDE

Kabuki in Amsterdam

Fragment uit „De duizend kersenbomen van Yoshitsune” van ‘t Kabuki-theater.

Voor de Nederlandse-tv-kijker is het misschien even wennen, maar in het moederland Japan is Kabuki de populairste vorm van theater. Er bestaan twee soorten Ka-

buki: jidaimo, pseudo-historische verhalen, en sewamono, met verhalen over het volksleven. De traditionele stukken worden zelden in hun geheel uitgevoerd, daar dit een dag of zelfs langer in beslag zou nemen. Gewoonlijk neemt men een aantal losse akten uit een verhaal, die eventueel worden gecombineerd met dansen uit andere acties. Twee orkesten verzorgen de muzikale begeleiding. Het één zorgt voor percussie en het ander bestaat uit zangers. De muziek heeft een functie die te vergelijken is met filmmuziek: het scheppen van sfeer en het ondersteunen van actie op het toneel. Oorspronkelijk bestonden Kabuki-groepen geheel uit vrouwen, maar omdat die er regelmatig ook lichtere zeden, in de vorm van prostitutie, op nahielden, verbood de regering deze vorm van theater. Later werd het alleen nog aan mannen toegestaan. Het vooral in de negentiende eeuw ontwikkelde repertoire van grote Kabuki-stukken is in deze eeuw grotendeels bewaard gebleven. Het spel „De duizend kersenbomen van Yoshitsune” beleefde in 1747 de eerste voorstelling. De hoofdpersoon is de succesvolle legeraanvoerder Yoshitsune. Na eerst te zijn bejubeld, valt de held ten prooi aan politieke intriges.

geleert 3u: Louis Weerde Box 19: duukel, 7